

COBURGÁČIK

Školský časopis ZŠ s MŠ Svätý Anton

1.vydanie – apríl 2014

Jarné kvety

Snežienka jarná

Prvý jarný kvet – posol jari. Je to voľne sa vyskytujúca európska rastlina. Rastie v lesoch a hájoch. V súčasnosti je už chránená a patrí do kategórie „ohrozený druh“, kam sa dostala kvôli nadmernému zberu pre obchodné účely. Nemá koreň, ale cibuľku. Nachádzame ju v lužných lesoch, priekopách, humózných listnatých i zmiešaných lesoch i na vlhkých lúkach. Patrí medzi chránené rastliny.

Fialka

Má veľa druhov, napr. fialka vonná, poľná, trojfarebná, psia a iné. Rastie v kroviskách na medziach, svetlých lesoch a aj na trávnikoch v parkoch. Rastliny rastúce v tieni majú tmavšie kvety a sú voňavejšie. Kvety sú zvyčajne fialovej farby, ale môže sa objaviť aj farba biela, modrá, ružová alebo dokonca marhuľová. Výška a šírka tejto trvalky je 15cm. Kvitne od konca apríla do začiatku mája. Jej hlavným znakom je vôňa.

Fialka patrí k najstarším liečivým rastlinám a používala sa na liečbu zápalov, epilepsie a bolestí hlavy. Na fialke je liečivé všetko - list, podzemok, aj príjemne voňajúce kvety. **Kvety fialky** sa dajú tiež vhodne využiť v domácej kozmetike pri ošetrovaní pleti vo forme vlhkých obkladov a masiek, na hnisavé rany a vyrážky. Ak vás trápia lupiny, vyskúšajte na oplachovanie práve fialku. Jej kvety majú jedinečný šarm a robia sa z nich najkrajšie malé kytičky

Narcis

Je jarný, cibuľový kvet, ktorý sa u nás s veľkou obľubou pestuje.

Pôvodné druhy sa vyskytujú v krajinách strednej Európy.

Dorastá od 8 do 60 cm. Cibuľa narcisu sa každým rokom nespotrebováva, ale dorastá vytváraním nových suknic a potom sa delí. Vyšľachtené bolo veľké množstvo odrôd líšiacich sa od seba vzrastom, farbou, tvarom i obdobím kvitnutia. Môžu kvitnúť v marci, apríli alebo v máji. Najlepšie sa im darí v humusových, hlinitých a hlinito-piesčitých vlhkejších pôdach. Ale veľmi dôležité je, aby pôda nebola moc zamokrená a po dlhších dažďoch aby včas vyschla.

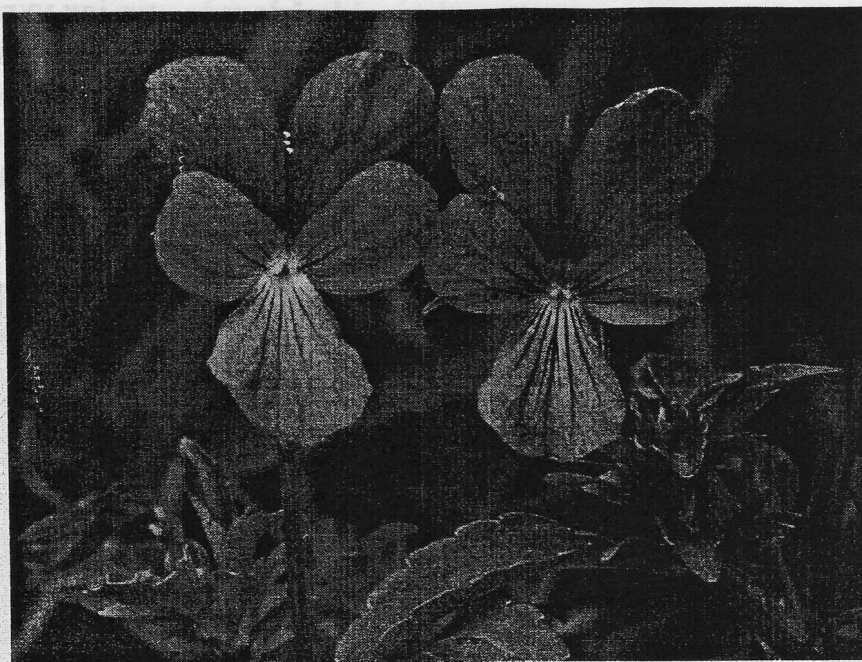

Tulipán

Je ďalší z najobľúbenejších cibuľových trvácich záhradných kvetov u nás.

Začínajú kvitnúť v marci. Vyniká krásnymi, rôznofarebnými kalichovými kvetmi s voskovými lupeňmi, na vysokých, rovných stopkách. Dorastá do výšky od 10 do 70 cm.

Hlavná oblasť rozšírenia tulipánov leží v strednej a juhozápadnej Ázii a na Balkáne. Pestovateľsky najvýznamnejšie sú druhy pochádzajúce z horských oblastí Turecka, Iránu, Iraku, Sýrie a Afganistanu. Počas minulých storočí sa stala z Holandska "tulipánová veľmoc". Práve tu sa vyšľachtila väčšina dnes bežne pestovaných krížencov, ktorých je asi štyritisíc.

Sedmokráska obyčajná

Rastie divo na pasienkoch a lúkach až do výšky 2300 m n.m. Bylinka je zaujímavá aj tým, že potrebuje veľa vody a ak má priaznivé podmienky, je schopná udusiť aj bodliak. Sedmokráska je pôvodným druhom našej kveteny. S obľubou rastie na trávnatých medziach, cestách, na lúkach a pastvinách. Prednosť dáva skôr vlhkým pôdam obsahujúcim humus.

Patrí medzi liečivé rastliny Používame ju pri kašli, zahlienení dýchacích ciest a pri reumatizme, pôsobí tiež protizápalovo a hojivo.

§

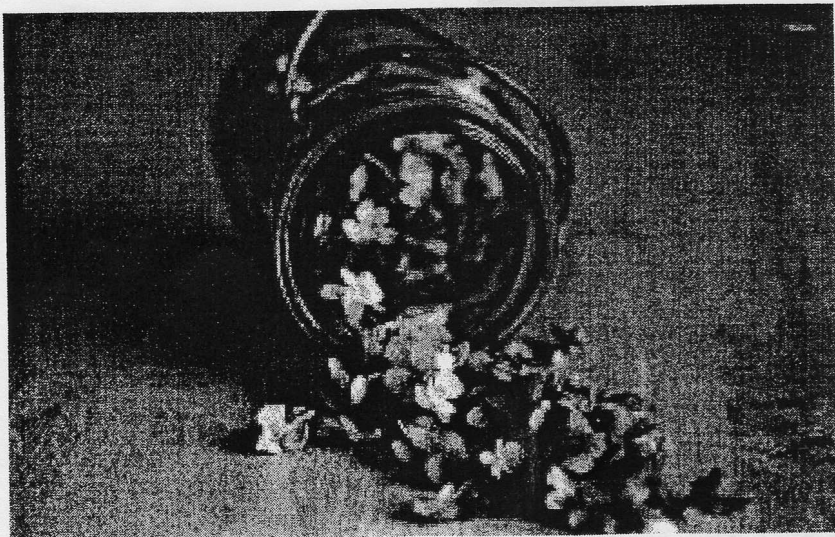
Sedmokráska sa v mnohých jazykoch označuje ako stokráska a pripomína veštenie podľa odtrhovania jazykovitých kvetov úboru. Číslica sto sa v slovenskom názve zredukovala na magické číslo sedem.

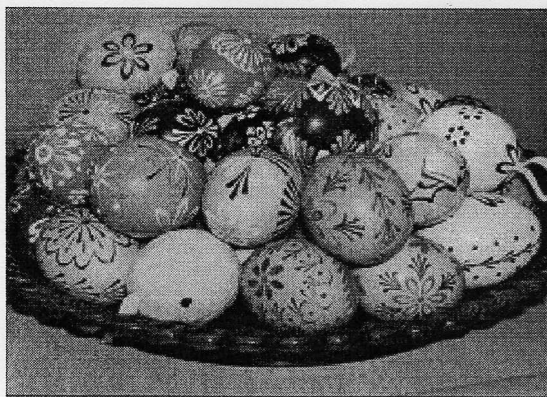

podzemný zásobný orgán - cibuľu, z ktorej každoročne na jar vyrastajú vegetačné nadzemné časti. Po odkvitnutí, ktoré trvá od marca do konca mája, nadzemná časť odumiera. Počas šiestich týždňoch po odkvitnutí sa pri materskej cibule vytvárajú nové, tzv. dcérske cibuľky načo materská cibuľka odumrie. Vypestovanie novej kvitnutia schopnej cibule z dcérskej cibule trvá podľa pestovateľských podmienok asi jeden - dva roky.

Autorky : Anna Horváthová a Paula Gregáňová

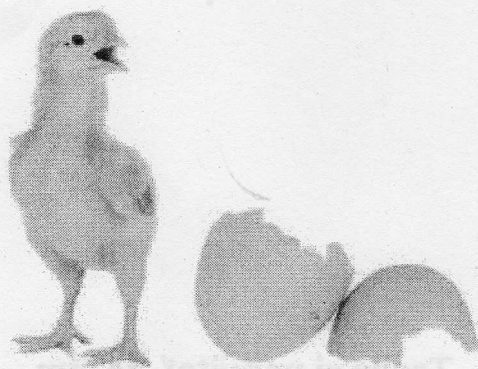

Dnes vám poradíme ako maľovať kraslice.

Vajíčka predstavujú zárodok nového života, zobúdzania sa prírody a dodnes sú symbolom jari a Veľkej noci.

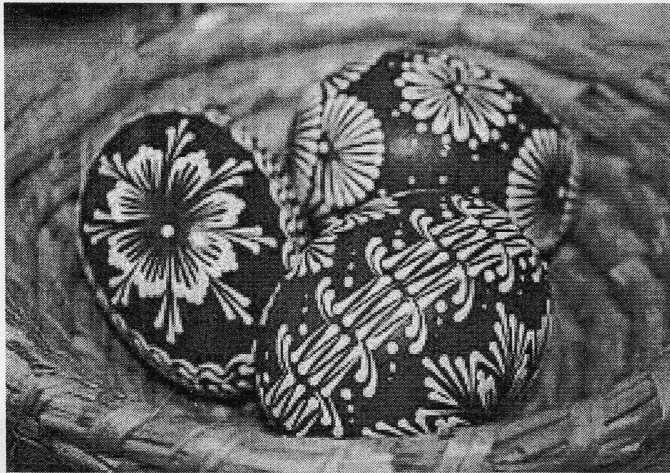
Každý rok cez tzv. pašiový týždeň chystali dievčatá farby, roztápali vosk, vyškrabávali na kraslice ornamenty, štylizované motívy, rozkvitnuté ratolesti či štvorlístky.

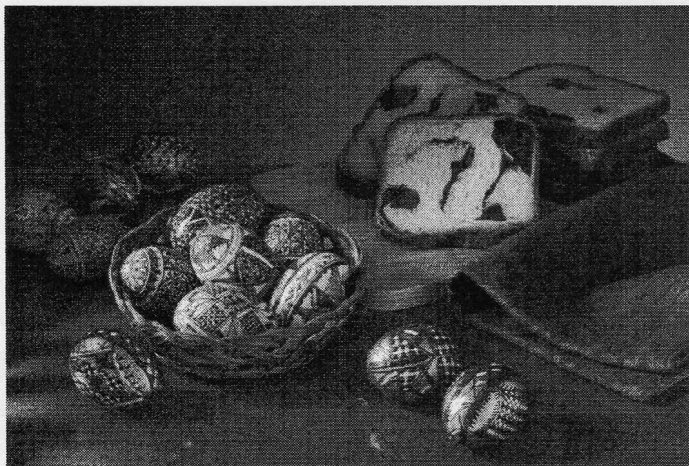
Vajíčka sa pôvodne farbili tým, čo poskytovala príroda, napr. v čiernej káve, vývare z cibul'ových šúp, jelšovej kôry, alebo z orechových listov a šafranu.

Farby z prírody :

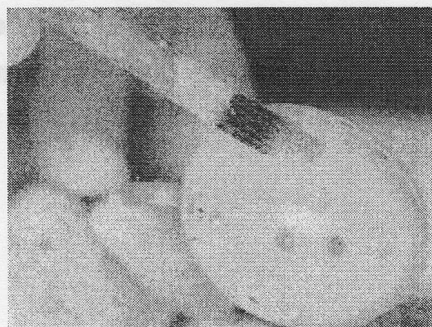
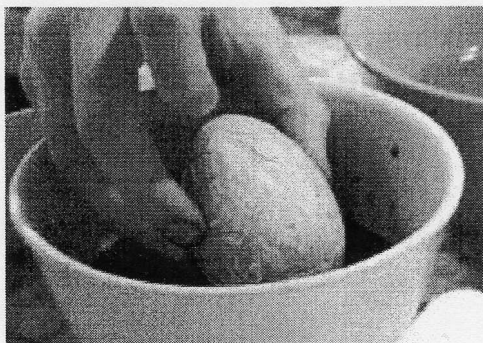
Ak dávate prednosť farbeniu vajíčok prírodným spôsobom, bez použitia farieb, môžete na dosiahnutie rôznych odtieňov použiť bylinky, plody a iných prírodných materiálov.

Žltú farbu získate varením rasce, cibulových šupiek alebo mladého ovsa, terakotovú vylúhovaním potlačenej tehly, fialovo-červenú dosiahnete vývarom z cvikly, oranžovú až hnedú farbu zasa vyvarením šupiek z červenej cibule, orechových listov a škrupín a dubovej kôry, svetlohnedý odtieň vývarom z ruského čaju, zelený varením mladej trávy, ďateliny, špenátu alebo petržlenovej vňate a modrú vývarom zo sušených, príp. zaváraných čučoriedok.

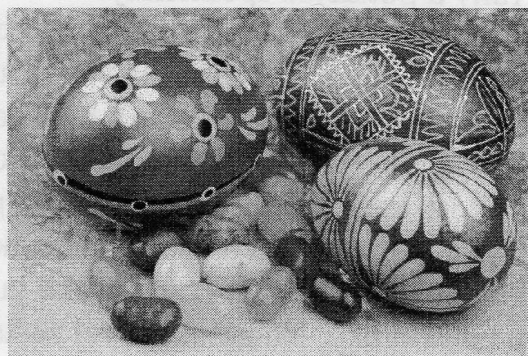
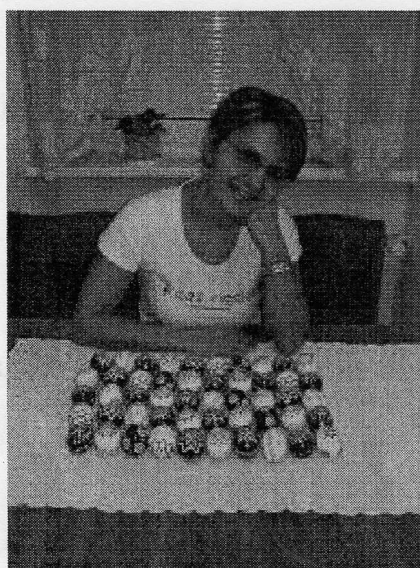

Treba si pamätať, že čím hustejší bude farbiaci roztok, tým bude na vajíčkach sýtejšia farba. Vajíčka by ste pri farbení mali obracať lyžicou a minimálne ich v roztoku variť päť minút a minimálne raz toľko ich nechať stáť vo farebnom roztoku bez varenia. Aby farba dobre „držala“, je dobré do každého farbenia pridať kvapku octu.

Techniky zdobenia :

Budúce kraslice však môžete zdobiť rôznymi technikami od výmyslu sveta, najmä voskovaním, batikovaním, vyškrabovaním, olepovaním či maľovaním, ale fantázii sa medze nekladú. **Azda najrozšírenejším spôsobom je batikovanie voskom, a tak vám poradíme ako na to. Natvrdo uvarené vajcia najskôr rýchlo ochladíte pod studenou tečúcou vodou, aby žltok nestratil farbu. Pripravíte si špeciálne farby na vajička, tenký štetec alebo špendlík s hlavičkou, rozpustený včelí vosk, alebo vosk zo sviečky či bielu voskovú pastelku. Štetec alebo špendlík namáčate do rozpusteného vosku a farbíte tie časti vzoru, ktoré majú zostať biele.**

Môžete ho kresliť aj zohriatou voskovou pastelkou. Farby nanášate postupne, od najsvetlejšej po najtmavšiu.

Bez konca

Pršalo. Zobudila som sa a pozrela von oknom. Nevedela som, čo si mám obliecť do školy. Vôbec sa mi tam nechcelo. Ráno som sa ako zvyčajne dívala do zrkadla. Po tvári mi tiekli slzy. Bolo to asi pred rokom, keď som trpela nadváhou. S každou nadávkou a poznámkou na moju osobu mi pribúdali kilá. To všetko však bolo len v mojej mysli. V skutočnosti mi kilá rýchlo ubúdali, snažila som sa to ignorovať. Nikto z môjho okolia ani nevlastnej rodiny ma neriešil. Voľné oblečenie zakryje viac, ako si myslíte. Dnes som na hranici s anorexiou a stále je to každému fuk. Nikto to neberie vážne. Nič nepomáha aj keď chodím raz mesačne na liečenie. Zvykla som si, aj mne je to v podstate jedno. V zrkadle som videla len kostru obtiahnutú kožou. Srdce mi bilo tak silno, že som ho počula a cítila v celom tele. Zodvihla som pravú ruku a zadávala sa na jazvy. Každý pohľad mi prinášal spomienky.

Keď som už na sebe mala voľné tričko a rifle, aby som čo najviac maskovala svoje kostnaté telo, uviazala som si na ruku šatku. Nosila som ju vždy. Prekrývala mi rany a potláčala spomienky.

„Gab, raňajky.“ Zavolala na mňa mama z kuchyne. (Volám sa Gabriela, doma ma volajú Gab a tak sa mi to aj viac páči, ale v škole na mňa kričia celým menom.) Žila som s pestúnskou rodinou a bola som im celkom ľahostajná. „Môžeš mi ich zabaliť? Teraz nemám chuť.“ Zakričala som opätovne. Pohľad na jedlo ma desil. Skoro každé ráno, keď mi matka ponúkla raňajky, som si ich nechala zabaliť a po ceste som ich darovala nejakému bezdomovcovi. Vždy sa našiel niekto, kto z nich mal väčšiu radosť ako ja.

Pozrela som na hodinky. Na autobusovej zastávke som stála sama. Blížila sa nejaká osoba. Bol to muž. Prišiel tam a zastal si. Pomerne vysoký, štíhly muž stál skoro nehybne a díval sa kdesi do neznáma. Na sebe mal dlhý plášť. Keď mám pravdu povedať, ten dlhý čierny plášť s kapucňou ma trochu vystrašil. Kapucňu mal muž na hlave. Trčali mu spod nej len dlhé, rovné a čierne vlasy. Na nohách mal vysoké čierne čižmy s hrubou podrážkou. Zodvihol hlavu, pozrel na mňa. Jeho oči boli čierne. Úplne čierne bez akejkoľvek inej farby. To som si pred tým nevšimla. Pery boli tmavé, veľmi tmavé a plet' snehobiela. Podišiel ku mne a potom... potom si už nič nepamätám

Rozprávka určená pre 1. stupeň
Autor: Boris Buzalca
Ilustrácia: Veronika Šoucová

Veľkonočný zajačik

Kdesi v zabudnutej krajine, uprostred lesa, žila pomerne väčšia skupina zajacov. Mali rovnaké názory, povahy, ani srst'ou sa priveľmi nelíšili aj keď medzi sebou sa vedeli rozoznať. Trňom v oku, každého zajaca bol jeden. Jeden zajac, ktorý mal plnú hlavu fantázie, že ľudia sú dobroprajní, všímaví, ohľaduplní. V skutočnosti to tak aj bolo. Problém bol v tom, že zajace nerozmýšľali tak ako ľudia, boli zahladení do seba a nikomu neverili až kým to nevideli na vlastné oči, teda okrem toho jedného, ktorý sa volal Rabbit (rebit). Chcel sa stať domácim zvieratkom, ktorý by bol slávnym po celom svete. Bola to asi tak možné, akoby z oblohy mala pršať roztopená čokoláda. No Rabbit od svojej fantazijnej budúcnosti nie a nie upustiť. Ostatným zajacom tvrdil, že ak sa zblížia s ľuďmi, nebudú si myslieť, že zajace sú len nepodarené stvorenia prírody.

V jedno ráno, kedy sa slnko rozhodlo vyjsť na oblohu omnoho skôr, sa Rabbit pobalil a odišiel od jeho domova aj domova všetkých jeho kamarátov. Vydal sa na strastiplnú cestu, kde natrafil na rôzne nástrahy ale aj spoznal nové tvory žijúce v prírode. Až nakoniec došiel na chocolate street (čoklit strít) kde stál dom ako z rozprávky. Pred dverami stálo dievčatko, ktoré sa doňho zamilovalo hneď ako ho uvidelo. Jej mama zo začiatku nechcela mať doma žiadneho maznáčika a tobôž nie zajaca. Po dlhom uvažovaní a dlhých dňoch, keďže Rabbit nevedol žiadnu hlúposť, dala zvolenie aby si ho mohli nechať. Malé dievčatko pochopilo Rabbita aká chce meno, keď dávali film o zajacoch v divočine. Mama pracovala ako osoba, ktorá vytvárala televízne reklamy. Rabbitovi bolo omnoho lepšie žiť v nádhernom dome ako v lese, kde ho skoro všetci nenávideli.

Po niekoľkých týždňoch si mama všimla, že by sa Rabbit hodil ako vyšíty do reklamy. Vyzeral inteligentne a zároveň šibalsky. Do Veľkej noci zostávalo zopár týždňov a mama dostala prácu na vytvorenie Veľkonočnej reklamy. Voda, kraslice v nej nemohli chýbať, ale čo by do nej dala, aby ju ozvláštnila. Po pár dňoch na to prišla a povedala „nášho Rabbita.“ Vytváranie reklamy si Rabbit veľmi užíval a reklama bola na svete. Onedlho bola v televízií. V novinách vychádzali články o Rabbitovi ako o prvom domácom zajačikovi, billboardy ho boli plné mestá. Na počudovanie sa išiel nakuknúť do lesa, kde bol kedysi jeho domov. Myslel si, že po čase by sa zajace mohli zmeniť a uvidieť, že ľudia sú naozaj dobrí. Aj k zajacom prišli chýri o Rabbitovi ako bol v reklame. Zrazu sa zajace začali obraňovať, že akú hanbu im spravil Rabbit, keď sa stal domácim maznáčikom. Vraj kto to kedy videl, aby bol zajac domáce zviera. Zajace brali šišky, vetvy, kamienky a začali sa obraňovať, nech vyjde von z lesa, že on už nie je zajac. Rabbit smutný sa vrátil späť k svojmu novému domovu.

Správa o Rabbitovi sa rozšírila po celom svete a stal sa slávnym ako to kedysi chcel aj domácim zvieratkom. Dokonca sa aj zajace začali meniť, začali mať ľudí radi a Rabbita si brali za svoj idol. Skupina zajacov v lese prišla nenápadne k domu, kde teraz žil a ospravedlnila sa mu. Rabbit bol šťastný ako doposiaľ nikdy. O pár rokov sa stal zajačik Rabbit ikonou Veľkej noci a symbolom rovnováhy medzi svetom prírody a ľuďmi. A začne tá roztopená čokoláda pršať z oblohy? To ostane v rukách budúcnosti.

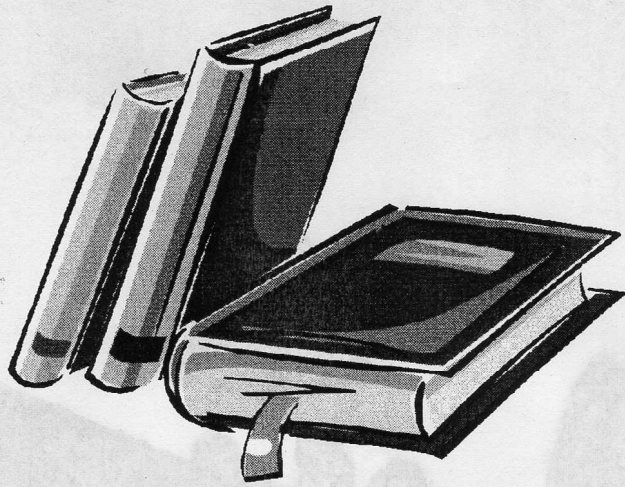
Rozprávka určená pre 1. stupeň

Autor : Boris Buzalka

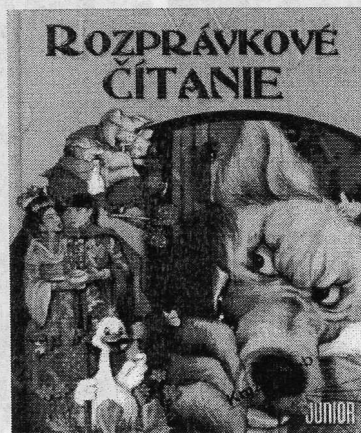
Ilustrátor : Veronika Šoucová

Hajdusor

Marec mesiac knihy

Čítanie kníh už pre niektorých vyšlo z módy. Pre množstvo ľudí je to už len zastaraným spôsob ako si pozrieť filmy, prípadne zahrať počítačovú hru. Áno, presne tak. Čítanie kníh v dnešnej dobe nahradili filmy. Ľudia považujú čítanie za čosi nudné nezaujímavé a prehistorické. Ved' načo čítať knihy, mňa to nebaví, radšej si pozriem film.

Biele tekutina

Od pradávna ľudia vedeli o bielej tekutine s názvom mlieko, no je to tekutina ktorá dáva život, umožňuje nám ďalej z neho vytvárať chutné výrobky a kŕmi mláďatá v prvých momentoch života. Niektorí ju považovali ako dar od boha ako napr. chlieb, ale bola opradená aj rôznymi mýtami a preto sa báli že z nej budú priberať alebo dokonca šaliť. Z mýtov vedci urobili spomienky a nahradili ich faktami. Aj dnes kolujú medzi generáciami najdivokejšie povery.

Z mýtov sme sa dostali k jeho výskumu a spracovaniu, a od spracovania, pre účely ďalšieho spracovania. Podme si to vysvetliť.

Putuje k nám z hospodárskych zvierat ako sú krava, koza, ovca. Na púšti Sahara tiež majú mlieko, asi o tom neviete, pochádza z púštného korábu ťavy, ktoré má zázračné vlastnosti. Deti vo veku od štyroch mesiacov do desiatich rokov trpiaci potravinovými alergiami sa vyliečili. Najznámejšia biela tekutina sa nazýva, kravské mlieko. Dá sa považovať za skutočne najhodnotnejšiu potravinu, pretože obsahuje všetky živiny. Od vitamínu A cez D až ku KÁČKU. Mineráli ako jód, selén, horčík, draslík nie sú žiadnou výnimkou. A kyseliny... Linolová len z kráv, ničí rakoviny. Túto informáciu, že z mlieka nám silnejú kosti asi ani nemusím hovoriť, lebo prechodila asi už pol sveta.

Mlieko z kráv sa spracuje na plnotučné, polotučné atď. Po zabalení, preverení putuje do obchodných regálov alebo postupuje na výrobu tvarohov, jogurtov, emarov, smotán, syrov, masiel, až po koniec sveta. Ponuka mliečnych výrobkov a výrobcov mliečnych výrobkov je nekonečná.

Na dedinách, lazoch sa vyrábajú mliečne výrobky ručne. Mlieko sa medzi dedinčanmi predáva ba dokonca vymieňa. Tvaroh sa tradične tvorí v hrncoch a jogurty v kotloch a pri odstrihnutých dedinách od života mesta sa maslo múti. Tí, ktorí neuznávajú krabičkové biele tekutiny sa mlieko predáva z mliečnych expresov, ktoré len pred malou chvíľou nadojili. Od narodenia, ale ... vlastne aj ostatné cicavce pijú mlieko od matky.

Už v minulom storočí v roku 1957 sa rozhodli lekári a odborníci z oblasti výživy oslavovať mlieko a neustále zdôrazňovať jeho mimoriadne výživové vlastnosti a význam pre človeka. Na Svetovej konferencii o výžive padlo rozhodnutie, že tretí májový utorok sa bude každoročne oslavovať "Svetový deň mlieka".

Tento svetový deň pretrval až dodnes a jeho vlastnosti ešte stále nepoznajú niektorých majiteľ'ov. Šíritelia tohto dňa očakávali a očakávajú, že sa o mlieku dozvie celá verejnosť'.

Biele tekutina

Od pradávných ľudí vedeli o bielej tekutine a názvom mlieko, no je to tekutina ktorá dáva život, umožňuje nám dýchať a jeho vylučovať, chutné výrobky a kŕmi mláďatá v prvých momentoch života. Niektorí ju považovali ako dar od boha ako napr. chlieb, ale bola opradená aj rôznymi mýtami a preto sa páli že a naj väčší príbeh alebo dokonca žiariť. A mýty vedci urobili spomenúť a nahradili ich faktami. Aj dnes koloje medzi generáciami najdivokejšie poverie.

A mýty sme sa dostali k jeho výskumu a spracovaniu, a od spracovania, pre účely ďalšieho spracovania. Podme si to vysvetliť:

Putuje k nám z hospodárstiev zvierat ako sú krava, koza, ovca. Na púšti Sahara tiež majú mlieko, ale o tom nevieme, pochádza z pustého korábu ľavy, ktoré má vlastnosť. Boli vo veľku od štyroch mesiacov do desiatich rokov trpiaci potravinovými alergiami sa vyvíjajú. Najmäjšia biela tekutina sa nazýva, kravské mlieko. Už sa považovať za skutočne najhodnotnejšiu potravinu, pretože obsahuje všetky živiny. Od vitamínu A cez D až ku KÁČKU. Mineráli ako jód, selén, horčík, draslík nie sú žiadnou výnimkou. A kyseliny... Laktóza len z krávy, nič ľahkovar. Táto informácia, že z mlieka nám silnejú kosti asi ani nemusím hovoriť, lebo prechodila asi už pol sveta.

Mlieko z krávy sa spracuje na plnomasné, polomastné. Po zabalení previezli putuje do obchodných regálov alebo postupuje na výrobu tvarohov, jogurtov, cmarov, smotan, syrov, masiel, až po koniec sveta. Ponuka mliečnych výrobkov a výrobcov mliečnych výrobkov je nekonečná. Na dedinách, ľahoch sa vytvárajú mliečne výrobky ručne. Mlieko sa medzi dedinami predáva ba dokonca vymieňa. Tvaroh sa tradične tvorí v hrncech a jogurty v keľoch a pri odšťavňaní dedinách od života mesta sa maslo mút. Ti ktorí neznajú kŕmivkové biele tekutiny sa mlieko predáva z mliečnych expozícií, ktoré len pred malou chvíľou našli. Od narodenia, ale... vlastne aj ostatné dávce pijú mlieko od matky.

Už v minulom storočí v roku 1927 sa rozbehli lekári a odborníci z oblasti výživy oslavovať mlieko a neustále zdôrazňovať jeho mimoriadne výživové vlastnosti a význam pre človeka. Na svetovej konferencii o výžive padlo rozhodnutie, že tretí májový útorok sa bude každoročne oslavovať "Svetový deň mlieka".